

Βιβλίο του Thede Kahl, προαποφασισμένα συμπεράσματα για την βλάχικη ταυτότητα

**Γράφει ο
Τσιμητρός Γιάννης
εκπ/κός -
χοροδιδάσκαλος**

Διάβασα το βιβλίο του Thede Kahl, καθηγητή ανθρωπογεωγραφίας από την Αυστρία, με τίτλο, «Για την ταυτότητα των Βλάχων-Εθνοπολιτισμικές προεγγισίες μιας βαλκανικής πραγματικότητας». Πρόκειται για έκδοση του Κέντρου Μειονοτικών ομάδων (ΚΕΜΟ), Αθήνα 2009, της οποίας βέβαια, είναι μέλος, σε μετάφραση Στέφανου Μπουλασάκη. Το βιβλίο είναι μια επιλογή αναπροσαρμοσμένων άρθρων του, που δημοσιεύτηκαν στο παρελθόν σε διάφορα περιοδικά ή συλλογικά έργα.

Θα επιχειρήσω να κάνω κάποια σχόλια, σε απλή και όχι δυσνόητη, κουλτουριάρικη γλώσσα, ως απλός άνθρωπος, με τις γνώσεις που θα μπορούσε να έχει κάποιος που ασχολείται με το αντικείμενο για πολλά χρόνια, λατρεύει τον λαϊκό πολιτισμό, τη παράδοση και απευθύνεται περισσότερο σε απλούς αναγνώστες.

Θα μπορούσα να γράψω πολλές σελίδες αναλύοντας ένα-ένα τα κεφάλαια του βιβλίου, ο χώρος, όμως, ενός σύντομου άρθρου δεν είναι αρκετός, γι' αυτό θα περιοριστώ στην αναφορά ορισμένων «κτυπητών» σημείων τα οποία με ανάγκασαν να έχω τις ενστάσεις μου.

Πρώτα από όλα, ο καθηγητής χρησιμοποιεί μια «επιστημονική μεθοδολογία», μέσω της οποίας έχει ήδη προκατασκευάσει συμπεράσματα, τα οποία προσπαθεί να τα τεκμηριώσει μέσω της έρευνάς του. Οι περισσότεροι το κάνουν αυτό, δομούν το υλικό της έρευνάς τους σύμφωνα με τα πιστεύω τους επάνω στο θέμα. Έτσι, οι περισσότερες μελέτες, επιστημονικών, σαν τον καθηγητή, δεν πείθουν γιατί, μάλλον, προσπαθούν να οδηγήσουν σε προαποφασισμένα συμπεράσματα.

«Το βλάχικο θέμα δυστυχώς προσφέρεται πολύ για πολιτικούς και πολιτικές, για προπαγάνδες και προπαγανδιστές για ιστορικούς και ιστοριογράφους, για γλωσσολόγους και φιλόλογους, για λαογράφους, εθνογράφους, εθνολόγους, κοινωνιολόγους, κοινωνικούς ανθρωπολόγους, πατριώτες, εθνικιστές, σωβινιστές, διεθνιστές, δεξιούς, αριστερούς, συντηρητικούς, προοδευτικούς, σοσιαλκομμουνιστές και φιλελεύθερους κλπ., γιατί με αυτό το θέμα μπορεί κάποιος να παίζει και να (μας) εμπαιζει. Μακριά από μένα όλα αυτά». Αυτά μας λέει ο Γιώργης Έξαρχος στο βιβλίο του. Οι Ελληνόβλαχοι (Αρμάνοι) τόμος Α, σελ. 20, με τα οποία συμφωνώ.

Ο ίδιος συγγραφέας, στο ίδιο βιβλίο (Έξαρχος, σελ. 114), ο οποίος πιστεύει ότι η ιστορία και η λαογραφία δεν είναι επιστημονικά εθνικές και ότι δεν πρέπει να εξυπηρετούν (πολιτικές ή εθνικές) σκοπιμότητες, χωρίς προαποφασισμένα συμπεράσματα και χωρίς να χαρίζεται σε κανένα, μετά από σοβαρή έρευνα, τεράστιες πηγές και βιβλιογραφία, οδηγείται αβίαστα στο συμπέρασμα ότι οι Αρμάνοι-Βλάχοι, ως Έλληνες που είναι, δεν συνιστούν ιδιαίτερη εθνότητα, ούτε ιδιαίτερο ανθρωπολογικό τύπο, και ούτε έχουν κοινή και ενιαία γλώσσα, όπως φαντάζονται οι λεξικογράφοι, γλωσσολόγοι κλπ. Διατηρούν, όμως, από τα αρχαία χρόνια του απώτατου παρελθόντος συγκεκριμένα χαρακτηριστικά στον κοινωνικό τους βίο, αφού είναι κατεξοχήν κτηνοτροφικοί πληθυσμοί στον ελλαδικό και ευρύτερα ελλαδικό χώρο. Και, αναμφίβολα, οι ορεινές κοιτίδες είναι οι προγονικές τους εστίες από τα προοιμικά χρόνια και δεν δημιουργήθηκαν μετά την κάθοδο των αλλόγλωσσων και αλλόφυλων ομάδων στα χρόνια της Ρωμαιοκρατίας και της Ρωμανίας(μετέπειτα Βυζαντίου).

Είναι γνωστό, επιστημονικά και ιστορικά αδιαμφισβήτητο το γεγονός, ότι οι Βλάχοι της Ελλάδας αποτελούν συστατικό και αναπόσπαστο τμήμα της ελληνικής ιστορικής εξέλιξης και πραγματικότητας, καθώς υπήρξαν συνθετικά στοιχεία του σύγχρονου ελληνικού κράτους/έθνους. Η γνώση καθώς και η χρήση, εκτός της ελληνικής, της νεολατινικής προφορικής τους γλώσσας με τις διάφορες κατά τόπους διαλεκτικές της παραλλαγές, ιστορικά ουδέποτε απέτρεψε και δεν αποτελεί εμπόδιο στη διατήρηση της ελληνικής εθνικής ταυτότητας των, παρά την κατά καιρούς απόπειρα εκμετάλλευσής από διάφορους ξένους φορείς και κράτη για λόγους κυρίως πολιτικής σκοπιμότητας και ειδικότερα τη δημιουργία μειονοτικών θεμάτων. Διαβάζοντας, έτσι, το βιβλίο του Kahl διαπιστώνουμε ότι ο συγγραφέας συνέχεια προσπαθεί να μας πείσει γιατί εμπόδιστηκε μια κοινή αρμάνικη συνείδηση και ότι στα τελευταία χρόνια (17-190

αίωνα) οι Βλάχοι αρχίσανε να εξελληνίζονται. Τα λέει αυτά παραλείποντας συνειδητά την πλούσια σχετική βιβλιογραφία που τον διαφεύδει.

Ήδη από το πρώτο κεφάλαιο του βιβλίου(εισαγωγή για την ταυτότητα των βλάχων φαίνονται οι προθέσεις του. Συγκεκριμένα στις σελίδες 22-23 γράφει: «Οι αναφορές στο θέμα της αρμάνικης ταυτότητας είναι τόσο παλιές, όσο και το λεγόμενο 'κουτσοβλαχικό ζήτημα'. Η διατύπωση του Bratter(1907, σελ186), 'η σημερινή ρουμανική προπαγάνδα είναι απλώς η ιστορική συνέχεια της παλαιότερης εθνικής κίνησης των Κουτσοβλάχων', δεν μπορεί παρά να ερμηνευτεί ως διαπίστωση μιας ρωμανικής αυτοσυνείδησης των Αρμάνων, ήδη πριν από την εκδήλωση του ρουμανικού εθνικισμού. Στο ίδιο του έργο γίνεται ακόμη λόγος για 'έντονη εθνική συνείδηση'(σελ. 17), χάρη στην οποία φέρονται να έχουν επιζήσει ως ενιαίος λαός, ξεχωριστός από τους άλλους Βαλκάνιους. Έλληνες συγγραφείς της εποχής διατυμπανίζουν, βέβαια, μια δήθεν ελληνική παμπάλαια συνείδηση μεταξύ των Αρμάνων(πρβλ. Κωστόπουλος 1989 και Αβέρωφ -Τοσίτσας1848/1992)». Ένας αντικειμενικός και ουδέτερος επιστήμονας, απλά, θα εξέθετε τις δύο αυτές απόψεις και δεν θα χρησιμοποιούσε τη λέξη

αρμάνικα-βλάχικα πολύ δύσκολα θα αυτοπροσδιοριστούν ως Grets». Για να το αποδείξει αυτό φέρνει ένα παράδειγμα μιας γυναίκας από την Κλεισούρα (σε μια από τις συνεντεύξεις του), η οποία του λέει στα ελληνικά: «Βέβαια είμαι περήφανη που είμαι βλάχα, αλλά πιο υπερήφανη είμαι που είμαι Ελληνίδα, καυχίμαι». Λίγα λεπτά αργότερα όταν μιλούσανε στα βλάχικα είπε για την κόρη της: «Δεν φαντάζεσαι τη στενοχώρια μου όταν έμαθα ότι η κόρη μας ήθελε να πάρει έναν Γραικό! Ποιός από μας θέλει να δώσει τα παιδιά του στους Γραικούς;». Και με αυτό συμπεραίνει ο συγγραφέας: Η νεοελληνική εθνική συνείδηση συνεπώς δεν προϋποθέτει και ελληνική εθνοτική συνείδηση. Το παράδειγμα που φέρνει, κατά τη γνώμη μας, είναι ατυχές. Πρώτον δεν φαίνεται να γνωρίζει την ελληνική πραγματικότητα! Οι παλιοί στην Ελλάδα δεν ήθελαν να δώσουν τα παιδιά τους σε άλλους έξω από το δικό τους περιβάλλον(ο Σαρακατσάνος ήθελε Σαρακατσάνα, ο Κρητικός ήθελε Κρητικά, ο Πόντιος, Πόντια κλπ.). Ακόμη και σε άλλο χωριό δεν ήθελαν να δώσουν τα παιδιά τους. Τα βλάχικα κορίτσια ήταν ρωμάλια και εύρωστα και δεν τα δίνανε όπου και όπου οι βλάχοι. Δεύτερον, η λέξη Γραικοί είχε υποτιμητική έννοια (μικροκαμωμένοι, φαφαλατάδες, πτωχαλαζόνες κλπ) ενώ

αφορά δε στον χορό(αντικείμενο που το μελετήσαμε εκτενέστερα) ο συγγραφέας περιορίστηκε σε επιφανειακές επιπτώσεις έρευνες και σε κάποια βιβλιογραφία (Πλίτσης, Δήμας κλπ) χωρίς να λάβει υπόψη του, αφενός μεν, τους σπουδαίους ερευνητές(Ηπειρώτης μουσικολόγος Παντελής Καβακόπουλος, Πισοδερίτης Σωκράτης Λιάκος κλπ), αφετέρου δε, ο ίδιος, δεν έχει βιώσει τον βλάχικο χορό, πράγματα πολύ σημαντικά για την εξαγωγή σίγουρων αποτελεσμάτων.

Από τις πληροφορίες που μας δίνει, δεν φαίνεται να γνωρίζει καλά τους βλάχικους χορούς. Στην σελίδα 168 καθώς και αναφέρει τους ρυθμούς των χορών αγνοεί τον ρυθμό των 5 χρόνων στον οποίο έχουμε σπουδαίους χορούς(Λεωνίδας, Καραπατάκι κλπ).

Φαίνεται, επίσης, να αγνοεί ότι στη μουσική των βλαχοφώνων(η οποία αποτελεί μέρος της Ηπειρώτικης μουσικής σαν κάτι το ξεχωριστό αλλά όχι σαν κάτι το διαφορετικό) έχουμε πρώτα το κυρίως θέμα, π.χ. Συγκαθιστός (Μετσόβου)σε 8 χρόνους, δεύτερο γύρισμα σε πιο σύντομη αγωγή(ταχύτητα) πάλι σε 8 χρόνους, κατόπιν γύρισμα σε 7 χρόνους(4+3 αντίθετο του καλαματιανού) για να τελειώσει με το τέταρτο γύρισμα σε δύο χρόνους σε πιο γρήγορη αγωγή και κοφτά και μετά να κοπάσει. Η χορευτική, δηλαδή, διαδικασία δεν αποτελείται από έναν χορό αλλά από σύνθεση, έτσι να το πούμε απλά, πολλών χορών και ρυθμών μαζί(ο ένας πίσω από τον άλλο χωρίς σταματημό)-(πηγή Δ' συμπόσιο Λαογραφίας του βορειοελλαδικού χώρου Ιωάννινα, 10-12-Οκτωβρίου 1979, Ανακοίνωση Π. Καβακόπουλου- Οργανικά γυρίσματα στο δημοτικό τραγούδι έκδοση-ανάτυπο ΙΜΧΑ Θεσ/νίκης 1983).

Δεν μας αναφέρει τους σημαντικούς χορούς από το Συρράκο και τους Καλαρυτές(Μπαλατσός, Γιάννη Κώστα, Βούλου μωρε βούλου, Λεβεντιά κλπ) και μια πλειάδα χορών από όλα τα βλαχοχώρια (Βλαχοζάγορο, χωριά της Κόνιτσας και Γράμμου, βλαχοχώρια Πωγωνίου, Γρεβενών, Ασπροποτάμου, Ολύμπου, Μετσόβου, Κουτσούφλιανης, Β.Δ. Μακεδονίας, Βερμίου, Πάικου, Σερρών, Πρωσοσάνης) που εάν τους απαριθμήσουμε, θα χρειαστεί να γράψουμε και άλλο άρθρο.

Στη σελίδα 188 αναφέρεται στο ρεπερτόριο των βλάχικων χορών στηριζόμενος σε κάποιο αρχηγό μουσικής κομπανίας από την Κρανιά Γρεβενών χωρίς να έχει μελετήσει σε βάθος τους χορούς, κάνοντας έτσι λάθη (π.χ. ο χορός Φραγκίτσα προέρχεται από τους Βλάχους του Πάικου-στα Γρεβενά μητκή στο ρεπερτόριο τα τελευταία χρόνια μέσω της δισκογραφίας-Στέργιος Δαρδακούλης). Τέλος, ενώ έχει ζητήσει τη βοήθεια της μουσικολόγου Αθηνάς Κατσανεβάκη, την οποία και ευχαριστεί (σελ.181), δείχνει να μη γνωρίζει τις απόψεις της για τα βλαχοφώνια και ελληνόφωνο τραγούδια της Βόρειας Πίνδου, όπου στη διδακτορική της διατριβή (βλαχοφώνια και ελληνόφωνο τραγούδια της βόρειας Πίνδου-Ιστορική-εθνομουσικολογική προσέγγιση 1998 σελ. 390) μας λέει ότι, ο αρχαϊσμός των αρμάνικων-βλάχικων τραγουδιών με το ιστορικό τους υπόβαθρο αποδεικνύει πως οι Αρμάνοι-Βλάχοι είναι γηγενής αρχαιότατος ελληνικός πληθυσμός. Η κ. Κατσανεβάκη στην διατριβή της, αργότερα, υποστηρίζει ότι είναι σχεδόν σίγουρο πως οι δύο γλώσσες ανέκαθεν εναλλάσσονταν στους Αρμάνους-Βλάχους και πιθανόν ποτέ δεν σταμάτησε εντελώς η χρήση της μιας ή της άλλης στα τραγούδια.

'δήθεν'. Θα άφηνε τον αναγνώστη να επιλέξει αυτός αν υπήρχε 'δήθεν' παμπάλαια ελληνική συνείδηση μεταξύ των Αρμάνων της εποχής εκείνης. Η αν έπαιρνε θέση θα έπρεπε να την τεκμηριώσει, πράγμα που δεν έκανε.

Σε όλα τα κεφάλαια, συνέχεια, προβάλλει το στοιχείο της διαφορετικότητας των Αρμάνων/Βλάχων. Στο δεύτερο κεφάλαιο 'Γλώσσα και στόχοι του πρώιμου αρμάνικου γραπτού λόγου' μας λέει, στη σελ.65, ότι εκείνη την εποχή, αρχές 19ου αιώνα (χαρακτηρισμένη από τη διαμόρφωση εθνικά προσδιορισμένων ταυτοτήτων, πολιτικής προετοιμασίας εθνικών κρατών και καθιέρωσης επίσημων γλωσσών στη νοτιοανατολική Ευρώπη) η τάση που διαφαίνεται μεταξύ των Βλάχων είναι η συμμετοχή στον νεοελληνικό πολιτισμό, πράγμα που εξηγεί τον μικρό αριθμό εκδόσεων στην αρμάνικη. Μα δεν καταλαβαίνει ότι οι Βλάχοι τότε αισθάνονταν Έλληνες; Η, μάλλον, δεν θέλει να το καταλάβει! Το γεγονός ότι στην Μοσχόπολη από τον 18ο αιώνα κίλας οι Βλάχοι δημιουργούν την Νέα Ακαδημία και το πρώτο τυπογραφείο στα Βαλκάνια με ελληνική διδασκαλία και γράμματα δεν τον συγκινεί καθόλου; Ούτε που αναφέρει την λέξη ελληνική Ακαδημία ή ελληνικό τυπογραφείο! (σελ. 64).

Στο τέλος του κεφαλαίου αυτού, σελ. 104, μας λέει «τα κείμενα (εννοεί πρώιμου αρμάνικου-βλάχικου γραπτού λόγου) που μας απασχόλησαν εδώ είναι άγνωστα μεταξύ των Αρμάνων της νοτιοανατολικής Ευρώπης. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα των Βλάχων της Ελλάδας, μεταξύ των οποίων μάλιστα επικρατεί η άποψη ότι η αρμάνικη δεν γράφεται ή ότι έχει φτωχό λεξιλόγιο. Μάλλον αγνοεί αυτά που έγραψαν και είναι σύγχρονοι Έλληνες συγγραφείς και αρθρογράφοι για τον πρώιμο αρμάνικο γραπτό λόγο (Ν Σιώκης-Η Βλάχικη γλώσσα και οι προσπάθειες διατήρησής της από τους βλάχους απόδημους περιοδικό Ελημειακά Δεκ 2002, Ελληνόβλαχοι Γ. Έξαρχος, σελ. 228-229 Αθήνα 2001, τόμος Α, συνέντευξη Αντώνη Μπουσμπούκη στον Γιώργη Έξαρχο, Γ' πρόγραμμα Ραδιοφωνίας της ΕΡΤ στις 14-2-1987, κλπ).

Στο κεφάλαιο 5 στις σελίδες 152-153 μας λέει: «Μιλώντας ελληνικά οι Αρμάνοι της Ελλάδας θα αυτοπροσδιοριστούν ως Έλληνες, μιλώντας όμως

η λέξη Έλληνες (Ελάσλι) σήμαινε τους αντρείους, τους πολεμιστές κλπ. όπως αναφέρει το δημοτικό τραγούδι του Μετσόβου(Νοί ντι του μούντζι χίμου Ελάσλι = εμείς οι ορεινοί είμαστε Έλληνες) Αλλωστε, από το σχίσμα και μετά το όνομα Γραικός είχε μειονοτική σημασία, παίρνει θρησκευτική έννοια και σημαίνει το μη λατίνο. (Έξαρχος, Ελληνόβλαχοι τόμος Α σελ. 60-62). Να μην ξεχνάμε ότι μέχρι τα χρόνια του Ιουστινιανού η επίσημη γλώσσα της αυτοκρατορίας ήταν τα λατινικά. Δεν είναι, λοιπόν, τόσο απλά τα πράγματα, όπως θέλει να μας τα παρουσιάζει ο καθηγητής, με ένα παράδειγμα που παραθέτει. Στο τέλος του κεφαλαίου ο συγγραφέας ξεσκεπάζεται και δείχνει τις πραγματικές του προθέσεις. Γράφει στη σελ. 162 τα εξής: «Οι Αρμάνοι της Ελλάδας θα επιμένουν στην άρνησή τους να μην αποκαλούνται μειονότητα για αυτούς ακριβώς τους λόγους. Αλλά εάν οι Αρμάνοι κατηγοριοποιούνται ως μειονότητα στα Βαλκάνια, το ίδιο θα έπρεπε να συμβαίνει και στην Ελλάδα, ακόμη κι αν εκείνοι το αρνούνται». Δηλαδή, ούτε λίγο ούτε πολύ, επιβάλλει με το ζόρι στους Βλάχους της Ελλάδας να αποκαλούνται μειονότητα ενώ αυτοί στην μέγιστη πλειοψηφία τους δεν το θέλουν! Μόνο που δεν τους μαλώνει!!

Όσον αφορά στην μουσικοχορευτική παράδοση των Βλάχων, θέμα που το διαπραγματεύεται στα κεφάλαια 6 και 7, θα θέλαμε να επισημάσουμε ότι η έρευνα του καθηγητή(Kahl) είχε σαν στόχο να αποδείξει ότι τα τραγούδια ήταν πρώτα στη βλάχικη γλώσσα και αργότερα υπέστησαν ελληνικοποίηση. Δείχνει σαφώς ότι είναι υπέρ της σχολής του Weigand. Από την άλλη πλευρά, άλλοι επιστήμονες υποστηρίζουν ότι όλα τα τραγούδια στα βλάχικα ήταν δημιουργήματα της Ρουμανικής προπαγάνδας, πράγμα που δεν ευσταθεί πλήρως. Η λύση θα πρέπει να βρίσκεται στη μέση(και στην βλάχικη και στην ελληνική γλώσσα), κατά την ταπεινή γνώμη μας, γιατί υπήρχε πάντοτε διγλωσσία στο βλάχικο ρεπερτόριο των τραγουδιών. Όσον

Περίληψη Κατασχετήριας Έκθεσης Ακίνητης Περιουσίας για Διενέργεια Πλειστηριασμού

Στις 3-2-2010 ημέρα Τετάρτη, από τις 16.00 έως 17.00, στο Ειρηνοδίκη Βέροιας και ενώπιον της Συμβολαιογράφου Βέροιας Όλγας Γιαμά, με επίβλεψη της Δήμητρας Μπλατσιώτη του Νικολάου κατοίκου Βέροιας θα εκτεθεί σε δημόσιο αναγκαστικό πλειστηριασμό το ακίνητο του Γεωργίου Ντούφα του Διονυσίου και της Δέσποινας, κατοίκου Βέροιας

Δηλαδή
Το 50 % εξ' αδιαίρετου ενός διαμερίσματος του 2ου πάνω από το ισόγειο ορόφου, με το διακριτικό αριθμό (1) πολυκατοικίας που βρίσκεται στη Βέροια επί της οδού Κόδρου αρ. 68, εμβαδού καθαρού 75,94 τ.μ. αναλογίας κοινοχρήστων 17,90 τ.μ. δηλαδή μικτού εμβαδού 93,84 τ.μ. Η Τιμή πρώτης προφοράς ορίζεται στις 28.000 € Υπάρχουν 3 βάρη.

Ο πλειστηριασμός γίνεται με την υποβολή γραπτών και σφραγισμένων προσφορών

**Ο Δικαστικός Επιμελητής
Αντώνιος Εμμ. Κόζας**